

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 345/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen autonomisista asejärjestelmistä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Paavo Arhinmäen /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 345/2021 vp:

Miten Suomi edistää tavoitteita kieltää täysin autonomiset asejärjestelmät ja niiden kehittäminen ja käyttöönotto,

mitä tavoitteita on asetettu seuraavalle CCW-osapuolten kokoukselle joulukuussa 2021 ja miten niitä edistetään ja

onko Suomi ajamassa autonomisten aseiden juridisesti sitovaa kieltosopimusta kansainvälisesti, vai ollaanko lähinnä tukemassa autonomisten asejärjestelmien käytön rajoitusta/"regulointia" yleisellä tasolla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi osallistuu hallitusohjelman mukaisesti kansainvälisiin neuvotteluihin, joissa tavoitteena on autonomisten asejärjestelmien globaali sääntely. Neuvotteluja käydään eräitä tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen (CCW) alaisessa asiantuntijaryhmässä, jossa Suomesta ovat mukana ulkoministeriön, puolustusministeriön ja pääesikunnan edustajat.

Suomi vaikuttaa neuvotteluissa sekä kansallisesti että EU:n kautta. Suomi on tuonut neuvotteluihin omia aloitteitaan ja laatinut työpapereita keskeisistä teemoista. Suomen aloitteesta työryhmä kokoontui vuonna 2019 epävirallisiin kokouksiin, joissa valmisteltiin työryhmän viimeisintä hyväksyttyä raporttia. Sittenkin koronapandemia on merkittävästi hidastanut asiantuntijaryhmän työtä. Vuonna 2020 virallisia kokouksia ei voitu järjestää, mutta työ on jatkunut epävirallisissa virtuaalokokouksissa.

Keskustelu ryhmässä on ollut hyödyllistä. Se on onnistunut merkittävästi lisäämään osapuolten ymmärrystä teknisesti haastavasta aiheesta ja tuonut osapuolten näkemyksiä lähemmäksi toisiaan. Myös kansalaisjärjestöt ovat osallistuneet aktiivisesti keskusteluun.

Suomi on keskustelussa korostanut kansainvälisen humanitaarisen oikeuden sääntöjen ja periaatteiden täysimääräistä noudattamista kaikissa tilanteissa. Vastuu näiden velvoitteiden noudattamisesta on valtioilla. Päätöksen tappavan voiman käytöstä tulee säilyä aina ihmisellä eikä täysin autonomisia, kokonaan ihmisen ohjauksen ulottumattomissa olevia asejärjestelmiä tule kehittää.

Näistä lähtökohdista vallitsee kattava yhteisymmärrys myös käynnissä olevissa neuvotteluissa. Keskeiseksi kysymykseksi on muodostunut, mikä on riittävä ihmisen ohjauksen taso näiden edellytysten täyttämiseksi, ja miten se voidaan käytännössä varmistaa. Omalla panoksellaan Suomi on pyrkinyt lisäämään ymmärrystä muun muassa tästä monitahoisesta kysymyksestä.

CCW-sopimuksen tarkastelukonferenssissa joulukuussa Suomelle tärkein tavoite on mandaatin turvaaminen asiantuntijaryhmän jatkotyölle. Keskustelua tulee jatkaa, tavoitteena yhteisesti sovittu näiden teknologioiden kehittämistä ja käyttöä ohjaava asiakirja.

Suomen tavoitteena on käytännön vaikutukseltaan mahdollisimman tehokas ja tarkoituksenmukainen lopputulos. Se edellyttää, että sääntelyyn sitoutuvat kaikki ne valtiot, joissa tätä teknologiaa erityisesti kehitetään. Poliittisesti sitova asiakirja, käytännesäännöt tai vastaava, on tähän tässä vaiheessa paras mahdollisuus. Autonomiset asejärjestelmät yksiselitteisesti kieltävä sopimus ei nykyisessä tilanteessa ole realistinen tavoite. Ainoastaan yksi EU-maa on ilmoittanut kannattavansa tällaista sopimusta.

Suomi tukee EU:n aktiivista roolia Geneven neuvotteluissa ja laajemmin uusia teknologioita koskevassa kansainvälisessä keskustelussa. Tätä tavoitetta edistää EU:ssa Saksan johdolla käynnistetty uusien teknologioiden vastuullista sotilaallista käyttöä koskeva strateginen keskustelu, jossa tavoitteena on identifioida kysymyksiä, joissa EU:lla on potentiaalia vahvempaan rooliin kansainvälisten standardien asettajana. Suomi oli Saksan ohella yksi aloitteen käynnistäjistä ja osallistuu aktiivisesti sen toimeenpanoon.

Helsingissä 21.6.2021

Ulkoministeri Pekka Haavisto